

RODOLJUB.

Izhaja vsako soboto ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kmeti stan — vržen ob tla.

Pri državnoborskih volitvah iz kmeti občin dne 18. decembra je bil kmeti stan vržen ob tla.

Pri teh volitvah se je prvič poskusilo, rešiti kmeta iz farovške sužnosti. Kmeta naj zastopa kmet, je donelo križem dežele, a duhovščina se je temu uprla, češ, da kmeta ne sme zastopati kmet, ampak izdajalci kmetkega stanu.

In izvoljeni so bili ravno tisti ljudje, ki so zadnja leta kmeta izdajali, ravno tisti nesposobni ljudje, ki so krivi, da se kmetu tako slabo godi, ravno tisti možje, ki so mirno utaknili očitjanje, da so bili od vlade podkupljeni.

V dveh okrajih sploh ni bilo resnega boja, namreč na Gorenjskem, kjer je le malo pametnih naprednih mož, in še veliko zelo zabutih, pa v ljubljanski okolici, kjer so ljudje tako malo vredni, da so rajše volili načelnika tihotapskega društva kakor poštenega kmetkega moža.

V treh okrajih pa je bil hud boj, a a če so bili kmetje premagani, in so zmagali farovski podrepniki, je tega kriva strahovita zloraba cerkve in spovednice. Tako strahovito kakor letos ni naša duhovščina še nikdar divjala. Duhovniško nasilstvo je preseglo vse meje in vsled tega nezaslišanega hujskanja so zmagali penzionist Povše, invalid in prijatelj 36% Pfeifer in prevžitkar Žitnik, ki je pod častno besedo lagal.

Izid volitve je ta-le: V volilnem okraju Vencajz-Lenarčič je dobil Vencajz 5411, Lenarčič 815 glasov. V volilnem okraju Pogačnik-Pirc je dobil Pogačnik 5420, Pirc 915 glasov. V volilnem okraju Žitnik-Božič je dobil Žitnik 2839 glasov, Božič pa 2518 glasov. V volilnem okraju Pfeifer-Globočnik je dobil Pfeifer 3072, Globočnik 1803 glasov. V volilnem okraju Povše-Zupančič je dobil Povše 2198, Zupančič pa 1649 glasov.

Uspeh klerikalne stranke je bil torej jako klavrn, kajti Žitnik je dobil samo 321 glasov več kakor Božič, Povše pa le 549 glasov več kakor Zupančič.

Klerikalci so svoje zmage kar pijani. A vzroka nimajo se veseliti. Volitev je pokazala, kako mogočno narašča kmeti gibanje v deželi. Prvič je ljudstvo poskusilo se otresti duhovniškega jerobstva. Prvič smo poskusili se iznebiti klerikalcev. Izgubili nismo ničesar, pač pa se je pokazalo, kako se morajo klerikalci tresti za svojo oblast.

Ljudstvo vstaja. Ljudstvo je začelo uvidevati, da mora kmet sam vzeti vajeti v roke, ako naj se njegov položaj izboljša in to je dobro znamenje za prihodnost. Le pogumno in nevstrašno naprej. De-

lajmo z vsemi močmi, da rešimo ljudstvo pijavk iz zatiralcev, in da pride dan, ko bomo lahko rekli: Zmagal je kmeti stan.

Naš kmet in farovž v številkah.

Božič je dobil na Notranjskem 2518, dr. Žitnik 2839 glasov. Razlika v korist farovža 321.

Lenarčič je dobil 815, Vencajz 5431. Pirc 915, Pogačnik 5429. Zupančič 1649, Povše 2198, Globočnik 1803, Pfeifer 3072. Izračunite si sami druge razlike mej temi številkami števil. Glejte toliko moč ima farovž v posameznih volinih okrajih nad kmeti. Na Notranjskem najmanj. Šli ste pametnejši kmetovalci z veliko unemo v volilni boj za vaše kandidate. Imeli ste kandidate, da vam farovski zanje zavidajo. Najboljše može se je dobilo, kar jih zdaj kranjska kmetija premore. Farovž je postavil take kandidate, da se je moral farovski privrženec nad njimi zjokati. Ali farovž je vas, ki ste začetkoma volilnega gibanja bili v velikanski večini za kandidate kmetije, prijel s strašilom, da vas ne bo pokopaval, krstil, poročal, rekel vam je, da pomagate cerkve podirati, da pridete gotovo v pekel, če farovski kandidate ne zmagojo. Rotil vas je v spovednici, rotil pri izpraševanju, rotil vas doma in v cerkvi. Nazadnje jih je veliko izmed vas izgubilo pogum. Vaše ženice so bile nahujskane. Pravi mož je moral biti tisti, ki je kmeti kandidate zvest ostal, mož brez strahu. V teh volitvah ste videli, kaj je še našim duhovnikom sveto. Vse, kar je vam vernim katoličanom bilo v veri sveto, vse ste videli za vaše glasove metati v blato. Bilo je to barantanje, kakor ga slov. svet od časa luteranske dobe ni videl. V tabernaklih so stali: Vencajz, Pfeifer, Povše, Žitnik, Pogačnik. Pred njimi so vas silili duhovniki poklekniti in jih moliti. 7700 vas je bilo na vsem Kranjskem, ki niste hoteli poklekniti pred temi svetniki. Veliko tisoč tistih tudi ne, ki jih ni prišli na volišče. Zmagovali so farovži s svojim strašilom.

Kaj hočete, može brez strahu! Tak je slov. svet. Poskusili ste ustopiti za vaše kmeti gospodarstvo. Farovž vam je zaklical: roke stran, zato bomo mi skrbeli, kakor bo nam kazalo. Farovž je močnejši, kakor vi kmetovalci. Če bi vsi tisti pomnožili vrste vas korajžnih, ki so se volitve izdržali, kaj bi vas več bilo in zmagovali bi proti Žitniku, Povšetju in Pfeiferju. Tako pride, če kmet puško v koruzo vrže.

V tej volitvi ste vi korajžni kmetovalci videli, da gre farovžu za njegovo

kašto. O tem vas je vseh 7700 prepričanih. Proti pravim kmetom-kandidatom in tako huda gonja! Ali so se jih v farovžih bali teh vaših mož!

Zgubljena je bitka. Ne tako kmalo dobite iz vaše srede take može za kandidate, kakor so: Božič, Globočnik, Lenarčič, Pirc, Zupančič. Kdo še bo zaupal kmeti volilcem, katere lahko mlekozobni kapelan tako ustraši s peklom in hudičem, da ne vedo ali so možkega ali ženskega spola! Zapravili ste tudi mnogo vašega kredita. Boste še iskali take može, pa jih ne boste našli, jih ne boste dobili ven na plan. Zadovoljni boste morali biti z vsem, kar vam bo farovž voliti dal. Tudi pravega osla vam lahko dajo. Tarnajte, kakor hočete, da hodi vaše gospodarstvo na kant, da morate v Ameriko, na Vestfalsko. Farovž, ki je že toliko vaših izgnal v tujino, je neizprosljiv, je neusmiljen, dokler vas je strah pred njim. Le pred korajžnimi ljudmi je njega strah in teh je med toliko tisoč kmetovalčev na Kranjskem le 7700 bilo.

Nosite, trpite dalje, in če enkrat bere, kako se mej avst. Nemci in mej Čehi kmetje gibajo in po kmetovalcih-poslancih za-se, za svoje kmetije skrbijo, otrinite si solze iz oči.

Slovenec je bil tlakar farovžev, a v vaših rokah je vaša usoda. Ustani kmet, dvigni se, sicer si izgubljen. Klerikalizem je že veliko Slovencev ubil in bo še nas, kar nas je na svetu, če se mu ne upremo. Na noge, kmeti stan, zakaj če se ne ganeš, bo rekla zgodovina: Slovenski narod je umrl, ker ni imel toliko moči, da bi bil strl klerikalnega gada, ki mu je izpjal kri.

Dopisi.

Iz Št. Jerneja, 18. decembra. Zbrahni smo imeli 200 volilcev. Zajutrkovali smo skupno in volilci so dali glasovnice pregledati; vse je bilo v redu. Napisali smo na zahtevanje za Globočnika, kar je še bilo prazno. — Nič se ni mej volitvijo prepisavalo. Prišlo jih je pozneje več poštenih naših. Ali od 274 oddanih glasov je bilo glasovnic za Pfeiferja 175, za Globočnika 99. Može so dobili pri izpraševanju v farovžu glasovnice izpolnjene za Pfeiferja. 100 naših je vrglo na Globočnika glaseče se glasovnice pri oddaji glasovnic stran; našli smo jih pozneje zunaj volilnega lokala. Tako so v farovžu učili. Bali so se odkritega boja. Glasovnic je bilo v Št. Jerneju dobiti od klerikalcev, kolikor se jih je hotelo. — 430 je bilo upisanih volilcev. Veliko volilcev pa sta župan Polanc in dekan Fettič-Frankheim iz volilnega imenika izbrisala.

Ljudje niso reklamirali. Mislili so si, če me davkar najde, me bo tudi občinski sluga, kadar so volitve. Poznejše reklamiranje je glavarstvo odklonilo. Volitev se vrši. Naši agitatorji povedo, da je najmanj 200 glasov za Globočnika oddanih. Pazili so. Mej volitvijo se ni nič črtalo in prepisavalo. Ali dobili so pri izpraševanju naši tudi glasovnice za Pfeiferja. Dekan je sedel v komisiji. — Prišli smo po volitvi skup v isti gostilni. Bilo nas je 150. Ko se zaključek volitve naznani, je velika razburjenost. Goljufija! Ta goljufija se najde v dvojnih glasovnicah. Štejmo se! Vrata zapreti! Tu vidimo, kako nekateri vrata iščejo in ven begajo. Ostale poštenjake so pa naši, ko so se prepričali o njih nezvestobi, ven napodili. To se je dogajalo mej kmeti, ki so enkrat šteli mej najboljše kmete na Dolenjskem. Oj kako hodi s slabim gospodarstvom tudi moštvo našega kmeta v zaton! Pa ne samo slabše gospodarstvo je vzrok, da gine moštvo in poštenje. Vpliv politikujočih duhovnikov je naše ljudstvo pokvaril, ti politikujoči duhovniki so ubili v našem ljudstvu tudi poštenje in nravnost.

Ponikva ob južni železnici. Naša dva črnosuknježa začela sta posnemati srborite kranjske pope in na vse kriplje agitirata in pridušata volilne može, da bi oddali glasove za škofovega kandidata Žičkarja. Župnik je na dan pred volitvijo volilnih mož na prižnici rohnal in žveplo pljuval na svoje verne poslušalce, ker je zvedel, da so brali liberalni volilni katekizem. Umevno je, da je popom to neprijetno, če kmet zve, kakšni prijatelji ljudstva so dukovniki. Župnik je rekel, da je vse zlagano, kar stoji v volilnem katekizmu. To je lahko reči. Ali dokazati, dokazati to je težko. Mi kmetje vemo najbolje, da je vse res, kar pove volilni katekizem, ker kmetje poznamo duhovnike, da so največje pijavke na ljudskem telesu in najbolj nenasitljive stvari. Dolgo časa smo kmetje voljno prenašali, da so nas duhovniki tlačili in izžemali, sedaj pa mora biti temu konec, in na vsa usta jim bomo povedali, da stoji ljudstvo nad duhovniki in ne duhovnik nad ljudstvom. Ti ljudski požeruhi morajo enkrat zvedeti, da je v občini kmet gospodar, ne pa far, kateri je le uradnik cerkvene oblasti in pa služabnik božji. V cerkvi naj nas uči, in poslušali ga bomo, v posvetne reči naj pa se ne vtika. To bi bilo res sramotno za kmeta, katerega rod je morda že nad sto leti v kaki občini, če pride potem v faro kak mlad za ušesi še moker kaplanček, in ta ga hoče potem komandirati v vseh posvetnih stvareh. A kmetje! Pomislimo, ali Vam kedaj pošlje škof domačina za duhovnika, ne. Ne, pošlje Vam kakega »perleka« in ta tuj človek nam v domači fari in v domači občini zapoveduje v posvetnih stvareh in ukazuje, koga naj volimo v tajne zastope. Ali je to prav? Nikdar ne in mi kmetje od sedaj naprej tega ne bomo več trpeli. Sedaj bodejo farji spet hodili po beri in prišli k nam kmetom s praznimi žaklji, da jih napolnimo. Pošljimo jih k tistim farovškim podrepnikom, ki so na dan volitve volilnih mož glasovali za farovške kandidate. Videli bomo, koliko bodejo dobili. Trobenta mariborskih kanonikov in drugih farovških gospodov »Slov. Gospodar« je proglasil naše volilne može za farovške hlapce, češ, da so vsi razen jednega za Žičkarja. Če so res, le

naj bodejo, zapomnili si jih bomo dobro in tudi povedali, da so potem dvorezni nož. Upamo, da tega ne bode treba, ker jih predobro poznamo, da so zavedni in zanesljivi možje, ki imajo pa toliko poguma, da se ne bodejo udali župniku. Župnik pa naj bode miren in naj opravlja svojo službo, če hoče zadovoljno živeti med nami. Kaj čemo pa o kaplanu reči. Grehov ima toliko, da jih tukaj ne bi mogli naštet. Pobiljšal se tako ne bode, in to, ker mu je greh prirojen. Svetovali bi mu pa, da naj preveč ne steguje jezika, da ga ne bomo enkrat za tistega prijeli, in mu povedali v obraz, kar mu gre. V zadnjem času se farovški dopisnik prav rad oglasi v »Slov. Gospodarju« in prodaja tamkaj svoje laži. Vse, kar je pisal v telegramu soštanjskih volilcev na volilni shod v Kranju je gola laž. Telegram so podpisali samo kmetje, in je original s podpisi dobro shranjen. Kmetje, ki smo še naročeni na »Slov. gospodarja«, vrnimo ga in ne naročimo ga več. Naj ga berejo farovške kuharice, za druge ljudi tako ni. Naročimo raje »Rodoljuba«, ki je neodvisen list in se upa povedati tudi žegnanim gospodom svoje mnenje. Verjamemo, da je srboritim farovškim gospodom »Rodoljub« trn v peti in da se jeze, da ga prihaja okoli 50 iztisov na Ponikvo, in gospodje že kriče o zagrizenem liberalcu, ki goji »liberalizem«. Kaj je neki to za en tič. Kdor ne poslušaj fajmoštra ali kaplana, kdor ne daje bere, kdor ne pošilja v farovž puranov, kapunov, jaje itd., kdor fajmoštra in kaplana ne napaja, ta je liberalec, in če bi tudi ves dan tičal v cerkvi in ves dan molil. Taki so naši gospodje in taki bodejo ostali, dokler bomo mi kmetje tako neumni, da jim bomo slepo pokorni in jim za trdno vse verjeli.

Politični pregled.

Hud udarec za vlado. Sedanje ministrstvo je izgotovilo načrt zakona, po katerem bi se zvišal davek na žganje in bi se od tega pribitka tudi večje svote odkazale posameznim deželam. Treba je seveda bilo, da ta zakon sprejmejo vsi deželni zbori. To pa se ni zgodilo. Dalmatinski dež. zbor je ta zakon odklonil. To je seveda hud udarec, ker je morala vlada vsled tega umakniti svoj predlog.

Volitve. Doslej so bile volitve najzanimivejše na Kranjskem in v Gališki. Tudi v tej slednji deželi so duhovniki, kot zvesti služabniki grofov in škofov, delali zoper kmetstvo ljudstvo in spravili v drž. zbor največ same ljudske nasprotnike, pokorne hlapce grofov in škofov.

Deželni zbori so sklicani sicer le na kratka zasedanja, toda seje so vzlic temu viharne. V Dalmaciji so začeli hud boj zoper vlado, in sicer radi bosanskih železnic. Na Tirolskem so se Lahi vrnili v dež. zbor, v katerega jih veliko let ni bilo, in so začeli obstrukcijo, pa tudi v češkem deželnem zboru je pričakovati viharne seje.

Državni zbor bo sklican začetkom meseca februarja. Ako ne bo obstrukcije, bo rešil začasni proračun in predlogo o vojaških novincih, potem pa se zasedanje prekine do velike noči, da se o tem pridobi čas za zasedanje dež. zborov.

Vojna v južni Afriki. Buri delajo Angležem veliko skrbi. Udrli so v angleško ozemlje, kjer niso bili Angleži pripravljeni

in stoje sedaj pred mestom Ladybrand. Angleži so v velikem strahu, in njih zapovednik je zahteval, naj mu takoj pošljejo še 40.000 mož vojaštva, češ, da sicer ni vkrotiti Burov.

Domače in razne novice.

Deželni zbor kranjski se je sešel dne 19. decembra. V prvi seji je bil izvoljen samo finančni odsek. Načelnik tega odseka je letos napredni poslanec Grasselli, poročevalec o proračunu je napredni poslanec Hribar. Časih so imeli vse to klerikalci v rokah, pa liberalci so jih odstavili, da vidi cela dežela kako malo veljave imajo klerikalci v deželi. Včeraj, v petek, je bil v deželnem zboru odobren začasni proračun.

Vesele božične praznike želi »Rodoljub« vsem svojim bralkam in bralcem ter jih prosi, da naj kakor skala trdni ostanejo pri kmetijski stranki ter naj tudi v prihodnje delajo z vsemi močmi za prebujenje kmetijskega stanu.

Razširjujmo »Rodoljuba«. Letošnje izkušnje pri volitvah so nas izučile, da tam, kjer je »Rodoljub« razširjen, je ljudstvo dosti bolj vneto za volitve in ve, za kaj se gre, kakor pa drugod, kjer nimajo tega lepega lista. Od tistih, ki so nanj naročeni, je malokateri odpal in volil klerikalca. Zato pa je naša dolžnost, da storimo, kar je mogoče, da se list med narodom še bolj razširi. Priporočujmo ljudem list pri vsaki priliki. Ponudimo se jim, da bomo naročnino mi poslali zanje, ker ljudje mnogokrat ne vedo, kako se pošilja. Plačajmo tudi mi naročnino, s tem jim prihranimo vendar le nekaj krajcarjev. Razširjanje »Rodoljuba« je v resnici misijonsko delo.

Slepar. V kamniški okolici se potepa mlad človek in pobira denar za maše, za očenaše, za zvonove in orglje za na Brezje. Ljudje so mu že precej nametali, potepuh pa se jim smeje.

Iz pred sodišča. V Žužemberku se je vršila 7. decembra kazenska obravnava, ki je postavila hinjskega župnika Franceta Zbašnika v prav čudno luč. Priče so pod prisego povedale, da je ta župnik izjavil »Saj cerkve se žiher poderejo, ima župnik vsaj manj opraviti«. Ta župnik, ki ima tako krivoverske nazore, pa je tudi ponarejal podpise in je prav čudno, da moža še niso zaprli. Župnik Zbašnik je namreč pred sodnijo sam priznal, da podkrižuje na cerkvenih poročilih in računih kjučarja Antona Pečjaka, ki je že najstarejše leto v Ameriki. To je sleparija, in če ta župnik Zbašnik radi te sleparije ne bo zaprt, mora ljudstvo izgubiti vsako zupanje v pravosodje. To je toliko bolj potrebno, ker je župnik Zbašnik tudi drugega kjučarja Jožeta Novaka brez njegove vednosti podkrižaval na cerkvenih računih. Pred postavo smo vsi jednaki, zato naj se tudi vsak kaznuje, kdor greši. Če bo reven posel iz neumnosti v svojih poselskih bukvicah kaj preuredil, ga bodo koj zaprli. Ravno tista pravica naj velja tudi za župnika Zbašnika.

Važna odredba. Cesarska vlada je bolniškim blagajnam prepovedala nalagati svoj denar pri Šušteršičevi »Ljudski posojilnici« v Ljubljani, ker ta posojilnica ni varna, to se pravi, ker denar pri njej ni pupilarno naložen.

Podraškega župnika Kollerja pretepli so v nedeljo zvečer neznani zlikovci na dvorišču klerikalne gostilne, kjer je že nekoliko večerov zbiral klerikalne smeti v boju zoper Božiča. Splošno se sodi, da je bil ta namestnik božji tepen za to, ker je pisal v notranjske farovže in v »Slovenca« najnesramnejše laži o g. Božiču, da bi ž njimi duhovniki nevedne volilce begali, in pa zato, ker je v nedeljo Podražane tako surovo na leci napadal, ker so po ogromni večini za Jelenca glasovali, dasi se je on noč in dan trudil, da bi jih zoper Božiča in Jelenca pridobil, da so ljudje demonstrativno iz cerkve odšli. V Podragi je danes mnogo smeha in zadovoljnih obrazov; mi pa tega odobravati ne moremo, naj si je vzrok že ta ali oni; vsekako pa je to zanimiv pojav za našo duhovščino, da je v mirni, tihi in krotki vipavski dolini tekom teh volitev že drugi slučaj, da skušajo vipavski kmetje svojim dušnim pastirjem že s pestmi dopovedati, da nočejo postati klerikalni hlapci. Morda je pa na nje vplival tudi nauk krščanskega župnika Hladnika, o katerem moramo ob priliki povedati, kako zna svoji lepi Ančki zobe zdraviti, in ki je rekel, da so pravi katoliški možje tisti, ki so g. Božiča pred Košano dejansko napadli, in da so prav storili. Župnik Koller pasel je do lani tam na Babinem polji ob hrvaški meji pohlevne ovčice, kjer se je prav intimno bratil z znanim konsumarjem Petrom v Starem trgu. V zadnjem času prišlo je v vipavske farovže več mladih petelinov, in med njimi tudi Koller, kateremu se je vidno odkazala naloga preobrniti napredno-narodno Podrago, ter vzlasti odvrniti ljudstvo od župana in deželnega poslanca Božiča. Že ob sedanjih volitvah bahal se je Koller, da nima Božič niti v domači vasi nobene veljave, da dobi jedva par glasov. Prav to je pa bilo povod, da se je dvignila dne 12. t. m. ogromna večina vaščanov brez vsake agitacije na volišče, isto so storili tudi dne 18. t. m. in v kratkih dneh tudi pri obč. volitvah. Kakor ga je čitalnični odbor sramotno iz čitalnice izbacnil, tako mu bodo tudi Podražani pri raznih volitvah pokazali, da ne potrebujejo v posvetnih zadevah njegovega varuštva. Babinopoljce je ob slovesu on prav surovo razžalil, Podražani ga bodo pa že prej obrzdali in in ohladili, če tudi ima zelo vročo kri. O tem pa naj bo že naprej prepričan, da se je hudo zmotil, misleč, da si bo s preganjanjem narodnonapredne stranke v Podragi pri škofu milost in boljše faro prislužil. Za tako pastirsko delovanje je naše polje nerodovitnejše od kraških skal.

Nasilstvo še v smrtni uri. Z Goč pri Vipavi se nam piše 17. decembra: Eksmisijonarju so pač dobre krone liberalcev, a za duše istih se ne zmeni! Neki ud bralnega društva »Triglav« leži na smrtni postelji. Sinoči so poklicali eksmisijonarja k bolniku, da bi ga spravil z Bogom, predno zapusti to solzno dolino. Pop je sicer z dvema cerkovnikoma prišel k bolniku, a prvo vprašanje, ki ga je stavil nesrečnežu, je bilo: »Ali se odpoveš »Triglavu«, sicer te ne izpovem!« »Ne — odgovori bolnik, — ker ne vem zakaj?« Kakor blazen je zbežal pop od njegove postelje ter kričal: »Pogubljena je tvoja duša, — tebi ni več pomoči!« Takoj potem hiteli so po kaplana v Vipavo, kateri je moral na povelje dekanovo, pozno v

noči na Goče. A tudi ta ni absolvirati bolnika, dasiravno mu je dekan ukazal, da ga mora, ne glede na stranko, ako se le hoče izpovedati. — Radi tega je naše ljudstvo tako razburjeno in zahteva, da se popa Ferjančiča prej ko mogoče spravi od tod, sicer bode primorano storiti druge korake. Še nima ta človek dosti dveh hudodelstev na svoji vesti.

Dokaz krivoverskega mišljenja. Dne 12. t. m. je pod Nanosom umrl neki bolnik, ne da bi bil dobil sveto popotnico. Oba duhovnika sta bila na volišču in kaplan je tako rogovilil, da ga je moral orožnik z bajonetom krotiti. Ker sta ta dva duhovnika rogovilila pri volitvi, mesto da bi izvrševala svojo dolžnost, sklepa ljudstvo po vsi pravici, da se jima zdi volitev bolj važna, kakor podelitev svete popotnice, in da mislita, da človek tudi brez svete popotnice lahko umre. To je seveda popolnoma krivoversko mišljenje, kateremu se mora vsak pošten človek odločno upreti.

Netopir v Logatcu. V nedeljo je prišel Žitnik-Netopir v spremstvu dr. Schweitzerja strašit v Logatec, a naletel je tako slabo, da bo ta izlet vse žive dni pomnil. V Dolenjem Logatcu so ga izvižgali, v Gorenjem Logatcu so mu priredili mačjo godbo, na kolodvoru pa sta klerikalna junaka bila nagnana z gnjilimi jajci.

Med ljudstvom sedaj hudo vre. Spominjajo se še nekateri leta 1848. in pripovedujejo si nekatere zanimive dogodbe. Tukaj jedna: Tlaka je bila odpravljena, Leskovški dekan pa je še vedno od svojih podložnih zahteval, da mu tlačanijo naprej. Zbere se več posestnikov v leskovškem župnišču, in jeden mož prime dekana ter ga vleče po stopnjicah in ga sune skozi vrata. Ravno tako zgodilo se je jednemu kaplanu, dasi je na kolenih prosil, naj mu prizaneso. Dekan se je peljal tisti večer v Novo mesto, poprej pa pokliče svojega hlapca ter mu da 200 gld. z naročilom, da naj dekanovo pristavo zažge. Hlapec si to vendar ne upa storiti, in naznani to drugemu kaplanu, ki je bil pri ljudstvu priljubljen. Ta mu to odsvetuje, reče pa mu, da naj denar le zase porabi. Čez nekoliko dni pridejo vojaki iz Novega mesta, in so hoteli gnati kmete v zapor, ki so pristavo zažgali — pristava pa je še stala. Ta dekan je živel potem še dve leti v Novem mestu, a nazaj med svoje farane, katere je hotel pustiti po nedolžnem zapretil, se ni upal več.

V spovednici. »Soča« poroča: Gori v gorah se je bila napotila žena nam znana posestnika k spovedi. Gospod Jakob je bil kaj hitro pri kraju, obsenčil jo je z milostjo Božjo in oblagril z odvezo — tako hitro je šlo — namesto pouka in srčne tolažbe pa je nastopila v spovednici agitacija za volitve volilnih mož! Mož te žene je bil trd naprednjak, ki se ni hotel upogniti vednemu nadlegovanju gospoda Jakoba, da bi volil za njegovo stranko. Hà, zdaj pa je prišla žena v past, kakor za nalašč za gospoda Jakoba! Pozabil je na svetost kraja in zakramenta ter začel agitovati in prigovarjati ženi, naj vpliva na moža, da bo volil, kakor on hoče. Nunc je priduševal ženo že naprej, naj vpliva na svojega moža, kar je ta obljubila. Ali nuncu ni vedala dati družega odgovora nego ta: »Prosila in prosila sem, ali nič ne pomaga.« In kaj je zahteval na to brumni gospod Jakob? »Ako bo hotel, že veste, kaj čem reči,« tisto malo reč, pa

ne pustite, ako ne poreče, da bo volil z mano! Saj ste razumela, kaj čem reči? To morate obljubiti in tako storiti! Saj veste, kaj čem reči!« Ti, uboga spovednica! Tako daleč tje notri v zakrito zakonsko življenje je morala seči! In kako pokora je bila naložena zakonski ženi! Čudno je bilo pri srci ubogi ženi, ki je prišla v spovednico po srčni mir, odšla pa razočarana, s polnimi ušesi o volitvi volilnih mož, da mož mora voliti z nuncem, česar ona sicer nič ni razumela, pokora pa se glasi, da ga mora pregovoriti, in če ga ne pregovori, pa ona ne sme — — — — — Vsa reč je prišla v javnost, ker ljudje niso več tako nespametni, da bi se ozirali celo na take zahteve gospoda Jakoba, marveč se zgražajo nad tako agitacijo v spovednici. — Zdaj ga vprašamo: Katera stranka na svetu razpolaga s tako strašnimi sredstvi? Torej niti pri spovedi naše žene niso varne pred klerikalno hujskarijo? — Tudi nam pride na misel ona znamenita nemška brošura o zlorabi spovednice, ki je bila v Ljubljani zaplenjena! — Rojaki! To nam daje mnogo misliti!

»Slovenčevci« so od samega veselja pijani. Ti tonzurani kljukci so se morali za svoje mandate proklicano tresti, ker bi drugače ne divjali tako, kakor divjajo sedaj. Lažnjivi »Slovenčev« podlistek »Bajka o Johani na smrtni postelji« nam kaže farško surovost pijanih naših duhovnikov v taki luči, da se morajo »dušni pastirji«, ki stoje krog »Slovenca«, vsakemu pametnemu človeku studiti, kakor podgane, lazeče po gnoju. Omenjena bajka pričinja se takole:

»Umrta je. Lep zimski dan je bil; ona je pa umirala. In stare žene iz vasi so ji pele našo lepo pesem: »Smrt na vrata potrklja: Ljuba Johana, al' si doma?« Dolgo časa se je mislilo o umirajoči, da je možak. Ob smrti pa se je jasno izprevidelo, da ni, da je bila le potvorjena baba. V Poljanah so jo krstili za Janeza. Zmotili so se; bila je Johana. In sedaj je umirala!

Šest sinov je stalo poleg njene smrtno postelje, vsi obupani in neutolažljivi. Gledala jih je milo. Zeblo jo je v srce: zapustiti jih ji je bilo treba. In govorila jim je v slovo in razkrila jim je svoje ostarelo srce:

»Jaz sem vas le varala. Izdajala sem se za vašega očeta, bila sem pa le baba, navadna beraška baba. Nič več, nego baba! Govorila sem po babje, delala sem po babje, in vi ste se z menoj vred obnašali po babje.«

Prezgodaj se veselite svoje »zmage«! Kdo je baba, ki umira pokaže prihodnost. To pa je gotovo, da vam dr. Tavčar ne napravi veselja, da bi kmalo umrl. Za sedaj ste z lažjo in leco še obdržali svojo pozicijo, če tudi s težkim denarjem. Stranka, katero vodi duhovski stan, ki vsaj na Kranjskem obstoji nad dobro polovico iz resničnih, pijanih in beraških bab, taka stranka nima bodočnosti!

Šegavi liberalci in prismojeni klerikalci. V Dobrničah, kjer so časih posebno častili sveto Cilko, so ljudje večinoma se precej kratke pameti. To zelo razširjeno lastnost je neki šegavi liberalci izkoristil, in oni dan, ko je bil dr. Tavčar v Sadečah, dobrniškim klerikalcem natvezil, da pride dr. Tavčar popoldne v

slavnoznane Dobrnče. Takoj so bili vsi dobrniški klerikalci na nogah. Zbralo se jih je kacic 700, in seveda je bil mej njimi tudi neki blagoslovljeni gospod. Veselja so jim žarela lica, in živo so se pomenkovali, kako bodo dr. Tavčarja premikastili in mu pregnali željo, spraviti črne gosonice s kmetskega hrbta. Delali so take naklepe, da jih je omenjeni blagoslovljeni gospod celo svaril, češ, samo tepsti ga ne smete, drugače pa lahko naredite ž njim kar hočete. In čakali so možje v družbi ženic in otrok, čakali potrpežljivo od 2. ure popoldan do 7. ure zvečer, vzlic mrazu in z lic jim je žarelo sveto navdušenje za blagor farovške bisage in na čast dobrniške patrone svete Cilke. Bili so lačni in žejni, a čakali so vendar. Zeblo jih je, a čakali so vendar in si delali gorkoto s tem, da so preklinjali kakor slavonski drvarji. Toda dr. Tavčarja ni bilo. Mudil se je v Radečah in še na misel mu ni prišlo, obiskati dobrniške janičarje. Ko se je bilo že stemnilo, raznesel se je glas, da je dr. Tavčar že prišel. In zdaj so ga šli dobrniški katoliški možje iskat po gostilnah. Hodili so od gostilne do gostilne in se grozovito jezili, da jim dr. Tavčar ni naredil veselja, da bi bil prišel v Dobrnče. Konečno so se razšli, seveda več ali manj nadelani, a tolažeč se z mislijo, da se jih je dr. Tavčar ustrašil. Radi bi videli te smešne farovške podrepnike, kake obraze so naredili potem, ko so izvedeli, da se je poreden liberallec iz njih norca delal in jih prav dobro »nafarbal«. Ker pa si Dobrnčani tako žele spoznati dra. Tavčarja, jim povemo, da ga bodo imeli priliko videti in slišati v Dobrnčah samih, in sicer še predno mine leto dnij.

Kres ob katoliškem shodu pred sodiščem. Za časa katoliškega shoda so hoteli klerikalci na Gradu napraviti velik kres. Navozili so tja velikansko grmado suhljadi in se v naprej veselili, kako bo plamen te grmade razsvitlal Ljubljano in kazal sijaj klerikalizma. A to veselje se jim je izjalovilo. Velikanska grmada je že popoldne zgorela. Takrat se je vse mesto smejalo, klerikalce pa je same jeze kar krč popadal. Seveda so »požigalec« takoj oznanili sodnji in pričakovali, da bo obsojen kar mogoče najstrastnejše. Pasar Kregar je nastopil pri tisti obravnavi kot pravni zastopnik privatnega udeleženca »krščansko-socialne zveze« in zastopal je svojo stvar tako izvrstno, da je bil obtoženi »požigalec« Adolf Praček obsojen na 5 dni zapora, na plačilo odškodnine 15 gld. in na povrnitev pravnih stroškov. Krščanski socialci so to sodbo vzeli z zadoščenjem na znanje, in si tisti dan privoščili obilne merice žganih pijač, tako da so bili prav tako skrivnostno-sladko ginjeni, kakor tedaj na katoliškem shodu, ko so gledali »vzoritnega« kardinala Missio. Toda ta radost je bila prenačljiva. Apelno sodišče je namreč »požigalec« Pračeka popolnoma oprostilo. Krščanski čestilci sv. Mihelja so se torej zopet jedenkrat korenito blamirali.

Pravi vzrok klerikalne zmage. Zadnji »triumf«, ki ga je klerikalna stranka izigrala in s tem tudi tri za svojo stranko izgubljene mandate obdržala, bile so pridige, katere so se mesto božjih besed minulo nedeljo z raznih lec — seveda na višji ukaz čule: »Kdor bo brez-

verca (to je narodnega kandidata) volil, ga ne bomo, ako je še samec, poročili, ako bo oče postal, mu ne bomo otroka krstili, in ako bo on, ali kdo izmed njegove rodbine na smrtni postelji ležal in zadnje popotnice želel, mu je ne bomo dali, in če bo potem umrl, ga ne bomo v blagoslovljeni zemlji pokopali«. Ni vrag, da ne bi tako imeniten recept pomagal! Take »božje« besede morajo izdati, in kakor se je pokazalo, so tudi izdale, sicer bi bili gospodje Pfeifer, Povše in Žitnik danes brez mandatov. V soboto imeli so naši kandidati v teh treh okrajih še zanesljivo večino. Vsled teh propovedi pa je kar po 50—100 odpadlo. Na ta način so nam te »božje« besede do malega 2800 glasov snedle. Toda le korajžno na začetem delu naprej! Ni treba obupati. Volilce se mora poučiti, da se teh »božjih« besed ni treba prav nič bati, ker se ne bodo nikdar vresničile, kajti »gaspudje« se ničesar bolj ne boje, kakor Ricmanj II., III. itd. Prirejajmo torej shode po vsej deželi in poučujmo ubogo zbegano ljudstvo!

Dober fajmošter. Piše se nam: Slučaj me je zanesel te dni v vaško gostilno na Gorenjskem. Pri mizi so ga vlekli trije kmetiči, že precej skrivnostno-sladko ginjeni. Kar udari jeden ob mizo in pravi: »Pri moj' duš', tako dobrega fajmoštra, kot so naši, pa ne najdete kmalo? Tiste popirje, ki nam jih je okrajni glavar poslal zaradi volitev, so kar sami popisali, in ko sem jih vprašal, koliko sem dolžan, so rekli, da nič ne rajtajo.« — Pa naj še kdo reče, da tisti pregovor ne laže, ki pravi, da f. . zastonj niti zaveka ne!

„Družinska pratika“. V roke nam je prišla družinska pratika. To je konkurenčna pratika proti stoletni Blaznikovi. Zopet nov dokaz, da hoče klerikalizem vse požreti! Uničiti hočejo, zdaj pod jednim, zdaj pod drugim imenom vse obrtnike in trgovce. Nobeno sredstvo ni tako umazano, (tu božja podoba — tam žindra), samo da nese in škoduje obrtniku in trgovcu. Ta družinska pratika ima na čelu podobo »svete družine«. Torej sveta družina pomagaj umazani konkurenci. Sredi pratike je tudi v barvah reklamna podoba Misslerja, moža, ki ljudi čez »veliko lužo« vozi. Upanje imaš, ti ubogi slovenski kmeti, da kadar te klerikalizem popolnoma izmolze, izveš vsaj iz duhovniške pratike, po kateri poti prideš najhitrejše v Ameriko, in kdo te tja spravi, kajti beračev klerikalci ne marajo. Vrzi, slovenski kmet, to družinsko pratiko klerikalcem v obraz nazaj in povej jim, da sveta podoba spada v mašne knjige in v cerkev, živinče pa v hlev.

Mariborski občinski svet. Pri zadnjih dopolnilnih volitvah v mariborski občinski svet so v tretjem razredu zmagali socialni demokratje. Občinski svet je imel dne 17. t. m. sejo, in v tej seji je kratkomalo razveljavil volitev iz tretjega razreda, češ, da trije izvoljenci nimajo pasivne volilne pravice, da je bilo oddanih 59 neveljavnih glasov, in da so sploh socialni demokratje pri volitvi nepošteno postopali. — Ko bi državni zbor tako strogo postopal, bi moral razveljaviti vse volitve, ki so se vršile ta mesec na Kranjskem, zakaj tako nepošteno, kakor so klerikalci pri nas postopali, se niti v Ga-

liški ne upajo. Klerikalna korupcija na Kranjskem smrdi do neba.

Umrl je tržaški rodoljub g. Jakob Mankoč, lastnik poznane tvrdke in oče vzorne narodne rodbine. Pokojnik je bil značajan, požrtvovalen domoljub, kakršnih imamo Slovenci malo. Dosegel je visoko starost 89 let. Mir njegovi blagi duši!

Samomor. Znani gostilničar Erjavec (Jezernik) v Gaberju se je dne 14. t. m. ustrelil v svoji spalnici. Vzrok je neznan. Na lističu je pustil pozdraviti svoje celjske somišljenike, župana Stiegerja, Wallanda i. t. d.

Potres. 17. t. m. okolu polu 3. popoldne so čutili v Črnomlju 4—5 sekund trajajoč potres.

Požar. 16. t. m. zjutraj je gorelo pri posestniku Jakobu Berniku v Hrašah ter je škoda za 1400 K. Zažgal je menda tast, Jožef Blaznik, katerega so zaprli.

Očeta je umoril v Arku neki Ivan Benuzzi. Oče je ležal bolan na postelji, ko ga je sin z nožem zabodel trikrat. Morilec je bil že dvakrat v blaznici.

Najpobožnejše mesto je menda Hoch v Kansasu. Tam so namreč ženske dosegle, da se mora pred vsako gledališko predstavo moliti.

Mož s petero ženami. Pred londonskim policijskim sodiščem je stal te dni neki mož, ki se je zval Hall, King, Charter, Palmer, Watson, Wilson, Scott, Baines in Cascela. Imel je petero žen, izmed katerih so bile tri pri obravnavi kot priče. Mogoče pa je, da je imel še več žen. Slepjar je lovil služkinje z inseratom. Oglasilo se je vedno dosti možaželjnih žensk. Slepjar je izbral najpremožnejše ter se oženil z njimi. Z nekaterimi je živel kratko dobo, ji pobral denar in zginil. Včasih je imel kar po več žen ob enem.

Vsa družina umorjena. Iz Vitebska, zahodnoruskega mesta poročajo, da so neznan zločinci na posestvo Adamovo umorili židovskega najemnika Abramowitza, njegovo ženo in pet otrok in troje poslov. Nato so hišo oropali in zažgali.

Medaljo v želodcu je imelo neko triletno dekletce na Nemškem dalje časa. Zdravniki je niso mogli odpraviti in niti z Röntgenovim aparatom zaslediti. Dekletce je bolehalo, končno pa medaljo izbljuvalo samo.

Hamburg brez razsvetljave. V soboto zvečer so v Hamburgu v nekaterih ulicah ugasnile vse električne svetilke. Mnogo prodajalnic je prenehalo prodajati, in v gledališču Thalia so morali nehati z igranjem ter poslati ljudi domov.

Loterijske srečke.

Gradeo, 7. decembra.	69, 67, 51, 52, 81.
Brno, 12. decembra.	24, 35, 80, 85, 9.
Dunaj, 7. decembra.	7, 52, 81, 36, 11.
Lino, 15. decembra.	34, 51, 56, 63, 13.
Praga, 5. decembra.	11, 24, 13, 89, 58.
Trst, 15. decembra.	19, 68, 62, 48, 67.

Tržne cene v Ljubljani

15. decembra 1900.

	K	v		K	v
Pšenica, 100 kg	16	—	Špeh povojen, kgr.	1	44
Rež, „	13	60	Surovo maslo, „	1	90
Ječmen, „	13	20	Jajce, jedno	—	8
Oves, „	13	—	Mleko, liter	—	16
Ajda, „	14	—	Goveje meso kgr.	1	28
Proso, „	17	—	Telečje „	1	20
Koruza, „	12	—	Svinjsko „	1	40
Krompir, „	4	40	Koštrunovo „	—	80
Leča, lit.	—	24	Piščanec „	1	30
Grah, „	—	20	Golob „	—	45
Fižol, „	—	16	Seno, 100 kilo	4	20
Maslo, kgr.	2	—	Slama, „	—	4
Mast, „	1	40	Drva trda, kiftr.	—	8
Špeh svež, „	1	36	„ mehka, „	—	5